

Mogući načini bijega karantinskih organizama

- Prirodna/namjerna oštećenja objekata i širenje biljaka s asociranim karantinskim organizmima ili karantinskim organizmima
- Namjerno ljudsko uklanjanje karantinskih organizama (osim za radne potrebe)
- Kretanje karantinskog materijala između objekata
- Širenje biljaka sa asociranim karantinskim organizama ili karantinskih organizama (putem glodara i ptica)
- Širenje biljnih karantinskih patogena putem nekarantinskih beskičmenjaka ili gljivičnih vektora

Mogući načini bijega karantinskih organizama

- Širenje karantinskih beskičmenjaka
- Širenje karantinskih biljnih patogena i karantinskih nematoda putem biljnog sjemena
- Širenje biljnih karantinskih patogena putem biljnog polena
- Širenje karantinskih biljnih patogena i karantinskih beskičmenjaka putem ruta formiranim vodom/tlom
- Širenje karantinskih biljnih patogena i karantinskih beskičmenjaka zbog neadekvatne aktivacije otpada

Načini bijega	Fizičko suzbijanje	Proceduralno suzbijanje
<p>Prirodna/namjerna oštećenja objekata i širenje biljaka sa asociranim karantinskim organizmima ili karantinskim organizmima</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Objekt s prikladnim dizajnom, gradnjom i lokacijom koji može podnijeti normalne klimatske uslove područja • Objekt s prikladnom gradnjom i lokacijom koja može podnijeti vandalizam 	<ul style="list-style-type: none"> • Objekti održavani na odgovarajući način • Sigurnost • Ograničen pristup • Postoje odobreni planovi za hitne mjere za postupanje u slučaju oštećenja
<p>Namjerno ljudsko uklanjanje karantinskih organizama (osim za radne potrebe)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Objekt zaključan i/ili pod nadzorom • Odgovarajuće signalizacije/oznake 	<ul style="list-style-type: none"> • Sigurnost • Ograničen pristup • SOP

Načini bijega	Fizičko suzbijanje	Proceduralno suzbijanje
<p>Kretanje karantinskog materijala među objektima.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Objekti geografski povezani/u neposrednoj blizini s ciljem ograničenja kretanja • Odgovarajuće posude za skladištenje i prijenos • Objekti namjenjeni za te svrhe/mjesta rada koja se ne koriste za uzgoj drugih biljaka. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ograničen pristup • Dobra obuka osoblja i poštivanje sop-a • Adekvatna higijena i higijena objekata (npr. zaštitna odjeća, pranje ruku, ljepljive prostirke/otirači ispred ulaza) • Sav materijal u sklopu objekta tretiran kao karantinski materijal • Kretanje unutar tri nivoa suzbijanja; jedan od nivoa bi trebao biti otporan na udarce • Dizinfekcija zamrzavanjem zaštitne odjeće i asociranog materijala, gdje moguće

Načini bijega	Fizičko suzbijanje	Proceduralno suzbijanje
<p>Širenje biljaka s asociranim karantinskim organizmima ili karantinskih organizama (putem glodara i ptica)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Svi otvori zatvoreni na odgovarajući način • Dupla samozatvarajuća vrata adekvatno zatvorena • Sekundarna zaštita bilja, gdje moguće 	<ul style="list-style-type: none"> • Objekti čisti i uredni, funkcionalni • Odgovarajući režim kontrole štetnih organizama • Prostorna izolacija od potencijalnih biljaka domaćina, uključujući nadzor područja oko objekta

Načini bijega	Fizičko suzbijanje	Proceduralno suzbijanje
<p>Širenje biljnih karantinskih patogena putem nekarantinskih beskičmenjaka ili gljivičnih vektora</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Svi otvori zatvoreni na odgovarajući način • Filtrirani ulaz zraka, kao i auspuh odgovarajuće veličine • Sekundarno suzbijanje bilja unutar kaveza odgovarajućeg dizajna i građe • Dupla vrata s adekvatnim samo-zatvaranjem • Odgovarajuće klopke (s UV svjetlom i ljepljive trake) • Saksije sa tanjiričima • Kontrolisan odvod vode (blokiran odvod, zamke, rezervoar za karantinsko tretiranje) 	<ul style="list-style-type: none"> • Objekti čisti i uredni • Odgovarajući režim kontrole štetnih organizama • Prostorna i sezonska izolacija od divljih vektora • Odgovarajuće ljepljive prostirke / otirači ispred ulaza • Prostorna izolacija od potencijalnih biljaka domaćina, uključujući nadzor područja oko objekta

Načini bijega	Fizičko suzbijanje	Proceduralno suzbijanje
<p>Širenje karantinskih beskičmenjaka</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Svi otvori zatvoreni na odgovarajući način • Filtrirani ulaz zraka, kao i auspuh odgovarajuće veličine • Sekundarno suzbijanje bilja unutar kaveza odgovarajućeg dizajna i građe • Dupla vrata s adekvatnim samo-zatvaranjem • UV svjetla i ljepljive trake i ljepljive klupe • Temperatura/svjetlo s gradacijom • Saksije sa tanjiričima • Kontrolisan odvod vode (blokirani odvod, zamke, 	<ul style="list-style-type: none"> • Objekti čisti i uredni • Odgovarajući režim kontrole štetnih organizama • Odgovarajuća higijena i higijena objekata (npr. zaštitna odjeća, pranje ruku, ljepljive prostirke /otirači na izlazu) • Zamrzavanje zaštitne odjeće i pratećeg materijala, gdje moguće • Prostorna izolacija od potencijalnih biljaka domaćina, uključujući i praćenje područja oko objekta

Načini bijega	Fizičko suzbijanje	Proceduralno suzbijanje
<p>Širenje karantinskih biljnih patogena i karantinskih nematoda putem biljnog sjemena</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Svi otvori zatvoreni na odgovarajući način • Filtrirani izlaz zraka, odgovarajućeg nivoa • Prostorija pod negativnim pritiskom, ako neophodno • Sekundarno suzbijanje bilja unutar kaveza odgovarajućeg dizajna i građe • Dupla vrata s adekvatnim samo-zatvaranjem • Smanjeno kretanje zraka i vrtloga • Kontrolisan odvod vode (blokirani odvod, zamke, rezervoar za karantinsko tretiranje)	<ul style="list-style-type: none"> • Cvijeće u vrećiva • Ograničen broj biljaka • Prostorna izolacija od lokacija pogodnih za klijavost (npr. tretirati područja oko objekta) • Sezonska izolacija od perioda pogodnog za klijavost • Praćenje područja oko objekta za sadni materijal

Načini bijega	Fizičko suzbijanje	Proceduralno suzbijanje
<p>Širenje biljnih karantinskih patogena putem biljnog polena</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Svi otvori zatvoreni na odgovarajući način • Filtrirani izlaz zraka, odgovarajućeg nivoa • Prostorija pod negativnim pritiskom • Sekundarno suzbijanje bilja unutar kaveza • Dupla vrata s adekvatnim samo-zatvaranjem • Smanjeno kretanje zraka i vrtloga • Namjenski objekti koji se ne koriste za uzgoj seksualno kompatibilnih biljaka 	<ul style="list-style-type: none"> • Odgovarajući režim kontrole štetnih organizama za oprašivače beskičmenjaka • Spriječiti cvjetanje/ cvijeće u vrećicama • Ograničiti broja biljaka • Prostorna izolacija od seksualno kompatibilnih biljaka izvan objekta • Sezonska izolacija od seksualno kompatibilnih biljaka izvan objekta • Praćenje područja oko objekta za seksualno kompatibilne vrste

Načini bijega	Fizičko suzbijanje	Proceduralno suzbijanje
<p>Širenje karantinskih biljnih patogena i karantinskih beskičmenjaka putem vode i putem tla</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Saksije na tanjiričima • Kontrolisani odvod vode (blokirana kanalizacija, zamke/karantinski tretman korita) • Dupla vrata s adekvatnim samo-zatvaranjem i s pragovima	<ul style="list-style-type: none"> • Objekti čisti i uredni • Adekvatna higijena (npr. zaštitna odjeća, kaljače, pranje obuće, itd.) • Kontrolisano/minimalno zalijevanje (višak izgubljen isparavanjem, spriječavanje poplave) • Izbjegavanje aerosola tla • Prostorna izolacija od potencijalnih biljaka domaćina, uključujući praćenje područja oko objekta

Načini bijega	Fizičko suzbijanje	Proceduralno suzbijanje
<p>Širenje karantinskih biljnih patogena i karantinskih beskičmenjaka putem nezadovoljavajuće inaktivacije otpada</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Odgovarajuća oprema (npr. autoklava) • Odgovarajuće posude za prenos i uništavanje • Odgovarajuće odlaganje nakon inaktivacije (npr. duboko zakopavanje) 	<ul style="list-style-type: none"> • Obuka • Redovno, odgovarajuće održavanje opreme • Odgovarajući hemijski dezinficijensi za odlaganje • Odgovarajuće čišćenje tenkova obrade tla / karantinski tretman korita